

بانک‌های پریسک، حساب‌رسان

و قانون ساربنز آکسلی

سیدمحمد رضا حسینی پور - کارشناس ارشد مدیریت مالی

لوگوی انجمن حسابداران رسمی آمریکا.

چکیده

یکی از نتایج غیرقابل اجتناب جهانی شدن این بوده است که سیستم‌های بانکی، به محلی برای انتقال پول‌های کثیف تبدیل شده‌اند و حساب‌های کارگزاری بین بانک‌های خارجی و بانک‌های ایالات متحده، به صورت کانالی برای انتقال وجوه نامشروع به داخل اقتصاد آمریکا درآمده‌اند. به عبارت دیگر، سهولت انتقال منابع به خاطر مسامحه‌کاری بانک‌های آمریکایی و عدم کنترل بانک‌های کارگزار خارجی، فضایی را برای مجرمان به وجود آورده تا در پناه آن از حداکثر تسهیلات بانکی بدون بیم از تعقیب قضایی بهره‌مند شوند. به همین علت، معاملات مالی از قبیل انتقال‌های الکترونیکی وجوه توسط بانک‌های آمریکایی و به ارزهای مختلف تحت نظارت کمی قرار دارند.

در طی دهه گذشته، اثربخشی استانداردهای حسابرسی که توسط مجامع حرفه‌ای آمریکا تدوین شده، بارها مورد تردید واقع شده است، اما اثربخشی استانداردهای موجود حسابرسی نیز ممکن است مشکل اصلی نباشد، بلکه مشکل اصلی، همانا شیوه کاربرد این استانداردها، خصوصاً استانداردهای استقلال و اخلاق حرفه‌ای می‌باشد. بنابراین، بدون وجود یک سیستم اثربخش کنترلی درخصوص شرکت‌های حسابرسی و تغییر نهاد قانونگذاری، نمی‌توان به تغییر وضعیت امیدوار بود و اقدامات قانونی در این زمینه پرهزینه‌تر خواهد بود.

این مقاله در پی آن است تا رابطه بین خواسته قانونگذار برای جلوگیری از انتقال پول‌های کثیف و افزایش اعتماد مردم به قوانین ضدپولشویی را بررسی کند. سپس تلاش‌های قانونی اخیر با هدف محدودکردن فعالیت‌های غیرحرفه‌ای حسابرسی و گاه اعمال غیرقانونی که در حیطه حسابرسی انجام می‌شود و می‌تواند به عنوان ابزاری برای تسهیل در انتقال وجوه مشروع به ایالات متحده به کار رود، مورد بررسی قرار می‌گیرد*.

مقدمه

در سال ۲۰۰۱ کمیته تحقیق و تفحص سنای آمریکا به رسیدگی یکساله خود در مورد بانک‌های کارگزار و این که چگونه به عنوان کانالی برای پولشویی مورد استفاده قرار می‌گیرند، پایان داد.

بانک‌های خارجی طرف معامله بانک‌های آمریکایی، دارای ریسک بالایی می‌باشند، زیرا کنترل‌های داخلی بانک‌های خارجی در رابطه با پولشویی، ضعیف است.

بانک‌های صدفی^(۱)، بانک‌های فراساحلی^(۲) و بانک‌های فعال در مناطقی که با سیاست‌های ضدپولشویی بین‌المللی مشترک نیستند، بانک‌های پریسک خارجی محسوب می‌شوند، زیرا این بانک‌ها دارای سیستم‌های ساده و مقررات کنترلی ضعیف می‌باشند. بررسی دقیق چهار بانک صدفی توسط کمیته سنا، چندین مورد از

تقلب‌های این بانک‌های پریسک را آشکار کرده است. هیچیک از چهار بانک مزبور دارای دفتر مرکزی که امور بانک از آن طریق هدایت شود، نبودند. همچنین هیچیک از آنها دارای کارمند دائمی حقوق‌بگیر نبودند. فقدان فیزیکی ادارات با کارمندان دائمی، به این بانک‌ها کمک می‌کرده است تا از نظارت به دور باشند و کنترل فعالیت‌های بانک و بازرسی از طریق مدارک و تماس با کارکنان، برای ناظران بسیار دشوار گردد.

شواهد جمع‌آوری شده نشان می‌دهند که این بانک‌ها دارای کنترل‌های ضدپولشویی ضعیفی هستند و مدارکی در دست است که تاکنون میلیون‌ها دلار از وجوه مشکوک به فعالیت در زمینه قاچاق مواد مخدر، کلاهبرداری و سایر فعالیت‌های خلاف قانون در آنها جابجا شده است. درواقع، بدون بازرسی از مکان‌های فیزیکی و واقعی این چهار بانک، مقامات قانونی بانکی نمی‌توانند صحت وجود و ماهیت بانک‌های خارجی را که با آنها معامله شده، بررسی کنند.

بانک‌های کارگزار خارجی پریسک را می‌توان

یک بانک خارجی
پریسک، تنها
به عنوان یک
واسطه خدماتی
معامله می‌کند و
عامل بانک
طرف معامله
می‌باشد.

* منبع: مجله مقررات بانکداری بین‌المللی / شماره ۲ / سال ۲۰۰۳ / صفحات ۱۱۵ تا ۱۲۶ / مؤلفان: دکتر پیتر جوهانسون و رنابینیک کوریت از دانشگاه کارولینای شمالی.

تصویری از ساختمان بانک مرکزی آمریکا.

کمیته فرعی سنای آمریکا در یک بررسی از خدمات ۲۰ بانک در مناطق مختلف آمریکا، دلایل زیر را به عنوان علت اهمال کاری بانک‌های آمریکایی در اجرای مقررات ضدپولشویی برشمرده است:

- ۱) فرهنگ اهمال کاری در بانک‌های آمریکایی.
- ۲) نقش بانک‌های کارگزار.
- ۳) وجود کارگزاران غیرمعتبر.
- ۴) سیستم‌های حقوقی خارجی با استانداردهای حسابداری و بانکی ضعیف.
- ۵) قوانین رازداری بانکی.
- ۶) مشکلات فرامیزی در تبادل اطلاعات.
- ۷) موانع قانونی ایالات متحده در توقیف وجوه نامشروع.

یکسری از اقدامات قانونی سعی دارند تا الزامات ضدپولشویی در بانک‌های ایالات متحده را نهادینه کنند. همچنین این قوانین برای جلوگیری، کشف و تعقیب فعالیت‌های پولشویی بین‌المللی مورد استفاده قرار می‌گیرند. قانون رازداری بانکی سال ۱۹۷۰ میلادی همه بانک‌های آمریکایی را ملزم می‌کند تا برنامه‌های ضدپولشویی داشته باشند و اداره خزانه‌داری آمریکا - که توسط قانون رازداری آمریکا مامور به این کار شده بود - دستورالعمل‌های مربوطه به این برنامه‌ها در مورد معاملات مشکوک را صادر کرد.

چنانچه در بسیاری از رویه‌های حقوقی بانک‌های ایالات متحده معمول است، باید معاملات پولی بالاتر از حدنصاب مشخص شده خود را برحسب واحد پولی مربوطه طبقه‌بندی و گزارش کنند و گزارش فعالیت‌های مشکوک پولی باید به شبکه اجرایی جرم‌های مالی اداره خزانه‌داری آمریکا داده شود.

قانون ضدپولشویی سال ۱۹۸۶، پولشویی را به عنوان یک جرم فدرال قلمداد کرده است. این قانون افراد را از کمک عمدی به پولشویی از طریق فعالیت‌های غیرقانونی مثل

تحت عنوان بانک‌های فراساحلی طبقه‌بندی نمود. بانک‌های فراساحلی براساس قوانین صدور مجوز از بانک‌های داخلی متمایز شده‌اند و اغلب محدود به ارائه خدمات به غیربومیان و معمولاً به غیر از پول محلی شده‌اند. این بانک‌ها تحت مقررات شدید لازم‌الاجرا نیستند. به‌علاوه، بعضی از نظام‌های مقرراتی، کنترل‌های قانونی ضعیفی بر روی بانک‌های فراساحلی دارند و الزامات شفاف فعالیت‌های مالی آنها با این توجیه که آنها برای آن نظام حقوق و مقرراتی انتخاب شده‌اند و مجوز دارند و سود خوبی نیز به مدیریت مناطق می‌پردازند، نادیده گرفته می‌شوند.

دسته سوم از بانک‌های پریسک، بانک‌های فراساحلی‌ای هستند که در قلمرو حقوقی غیرمشترک با سرزمین اصلی واقع شده‌اند. در سال ۱۹۹۶ گروه کاری اقدام مالی^(۳) (FATF) چهل توصیه درباره پولشویی به این دسته از بانک‌ها ارائه کرد. با این حال، ۱۵ کشور و منطقه دیگر توسط گروه کاری اقدام مالی جزو مناطقی که دارای مشکلات شدید می‌باشند، طبقه‌بندی شده‌اند و بنابراین، خارج از مناطق غیرمشترک مذکور دسته‌بندی می‌شوند.

حضور این بانک‌های پریسک خارجی، تا حد زیادی بستگی به دسترسی به خدماتی دارد که از طریق حساب‌های بانک‌های طرف معامله در اختیار آنها قرار می‌گیرد. بانک‌های خارجی - صدفی و فراساحلی - کارکنان کمی را استخدام می‌کنند و صرفاً منابع ضروری برای عمل کردن به عنوان مجرای برای انتقال و یک‌کاسه کردن وجوه از مبادی ناشناخته به داخل سیستم بانکی ایالات متحده را در اختیار دارند. بنابراین، یک بانک خارجی پریسک، تنها به عنوان یک واسطه خدماتی بانک طرف معامله عمل می‌کند و در نقش واسطه، عامل بانک طرف معامله می‌باشد که بدون رضایت و موافقت خاصی در مقابل ارائه خدمات صرفاً حق الزحمه دریافت می‌کند. این بانک‌ها به عنوان دروازه ورود مشتری به بانک‌های طرف معامله آمریکایی شناخته می‌شوند و به محض برقرار کردن ارتباط، گام به گام روابط بین مشتری و بانک آمریکایی را بیشتر می‌کنند. نتیجه عملی هم این شده است که سیستم بانکداری کارگزاری آمریکا، مدخل مهمی را برای مجرمان و پولشویان برای ورود به سیستم مالی آمریکا مهیا کرده است.

براساس نرم‌های صنعت بانکداری آمریکا، داشتن ده‌ها، صدها و یا هزاران رابطه کارگزاری شامل تعداد زیادی رابطه با بانک‌های پریسک خارجی، یک کار معمول بشمار می‌رود، به طوری که همه بانک‌های آمریکایی که توسط کمیته تحقیق و تفحص سنا مورد بررسی قرار گرفته‌اند، دارای روابطی با بانک‌های فراساحلی بوده‌اند.

طبیعت پرسود روابط بین بانک‌های آمریکایی و بانک‌های خارجی، ناشی از حق الزحمه فزاینده خدمات و سپرده‌ها، انگیزه‌ای برای بانک‌های آمریکایی شده تا به اینگونه روابط خود با آنها ادامه دهند و تا حدی در اعمال مقررات ضدپولشویی و اقدامات بازدارنده اهمال کنند.

بانک‌های ایالات متحده باید معاملات پولی بالاتر از حدنصاب مشخص شده خود را برحسب واحد پولی مربوطه طبقه‌بندی و گزارش کنند.

طی دهه گذشته،
 اثربخشی
 استانداردهای
 حسابرسی که
 توسط مجامع
 حرفه‌ای آمریکا
 تدوین شده، بارها
 مورد تردید قرار
 گرفته است، اما
 اثربخشی
 استانداردهای
 موجود حسابرسی
 نیز ممکن است
 مشکل اصلی نباشد،
 بلکه مشکل اصلی،
 همانا شیوه کاربرد
 این استانداردها،
 خصوصاً
 استانداردهای
 استقلال و اخلاق
 حرفه‌ای می‌باشد.

صورت‌ها به‌گونه‌ای منصفانه تهیه شده‌اند و مطابق با استانداردهای حسابداری می‌باشند.

یکی از مراحل افتتاح حساب برای یک بانک طرف‌معامله خارجی در یک بانک آمریکایی، ارایه صورت‌های مالی حسابرسی شده آن بانک خارجی می‌باشد. این کار به‌منظور ارزیابی موقعیت مالی، سودآوری و توانایی پرداخت بدهی آن بانک صورت می‌گیرد.

از نظر بین‌المللی، سیاست‌ها و رویه‌های حسابداری هنوز استاندارد نشده و ناکافی می‌باشند و از کشوری به کشور دیگر متفاوتند. این ناهم‌نگی‌ها باعث تحمیل ریسک زیادی در عدم کشف پولشویی توسط بانک‌ها و ناظرانی می‌شود که بر این حسابرسی‌ها تکیه می‌کنند.

رویه‌های ضعیف حسابداری خارجی و مقررات ناکافی آنها باعث شده است تا بانک‌های آمریکایی در هنگام بررسی صورت‌های مالی بانک‌های خارجی جهت افتتاح حساب برای آنها، دچار مشکل شوند.

حسابداران رسمی که مجاز به انجام حسابرسی صورت‌های مالی در آمریکا هستند، ملزم به پیروی از مقررات انجمن حسابداران رسمی آمریکا (AICPA) می‌باشند. آنها باید استانداردهای پذیرفته‌شده عمومی حسابرسی (GAAS) و تفاسیر رسمی آن استانداردها را رعایت کنند.

استاندارد ۸۲ تحت‌عنوان "ملاحظات مربوط به تقلب در حسابرسی صورت‌های مالی" حساب‌رسان را ملزم می‌کند: توانایی فهم، ارزیابی ریسک‌های ناشی از آن، طراحی و اجرای برنامه‌های حسابرسی به منظور فراهم آوردن اطمینان معقول از کشف تقلب‌های مهم مدیریت و کارکنان که می‌تواند تأثیر مهمی بر صورت‌های مالی داشته باشد و گزارش یافته‌ها به مدیریت، مدیران ارشد و استفاده‌کنندگان خارج از سازمان.

بنابراین، مسوولیت حساب‌رسان این است که حسابرسی را به طریقی برنامه‌ریزی و اجرا کنند تا اطمینانی معقول نسبت به نبود اشتباه یا تحریفی بااهمیت در صورت‌های مالی حاصل شود.

استاندارد ۵۴ با دو نوع از اعمال غیرقانونی و خلاف سروکار دارد:

الف) اعمال غیرقانونی با تأثیر مستقیم بر صورت‌های مالی که مقادیر صورت‌های مالی را تحت تأثیر قرار می‌دهند، مثل تخلف از قوانین مالیاتی و مقررات معاملات دولتی در تشخیص سود و زیان.

ب) اعمال غیرقانونی که نیاز به آگاهی عمومی دارند، مثل تخلفات مربوط به تبادل اطلاعات داخلی اوراق بهادار، سلامت و امنیت شغلی و ایجاد فرصت‌های یکسان شغلی. استاندارد ۵۷ هم مسوولیت حساب‌رسان را در کشف تقلبات فریبکارانه در گزارش‌های مالی به‌وسیله ارزیابی منطقی از تخمین‌های حسابداری مدیریت مثل سررسید وام‌ها، خالص ارزش موجودی کالا، درصد پوشش درآمد و ارزش اسمی مبادلات غیرپولی بیان می‌کند.

قانون پاتریوت همه فعالان بخش مالی اقتصاد را در بر می‌گیرد.

قاجاق کالا، کلاهبرداری، دزدی و ارتشا منع می‌کند. به‌علاوه، در پاسخ به حملات تروریستی اخیر به ایالات متحده، رییس‌جمهور بوش اعلام کرد که آمریکا با تهیه ابزارهای صحیح و مناسب با اتحاد و قوت بیشتر، مانع هرگونه اعمال تروریستی خواهد شد (قانون پاتریوت)^(۴). این قانون همه مؤسسات مالی داخلی و آژانس‌های مالی داخلی شامل بانک‌ها، شرکت‌های بیمه، کارگزاران بورس، شرکت‌های سرمایه‌گذاری، آژانس‌های مسافرتی و دلان اتومبیل را ملزم کرد تا سیاست‌های روشن و روش‌های کنترلی درستی را درپیش گیرند و انجام حسابرسی مستقل از عملیات آنها را به منظور حصول اطمینان از کارایی برنامه در دستور کار قرار داد. طبق این قانون، مؤسسات مالی ملزم شده‌اند تا لیست اسامی افراد مظنون، تروریست، مجرمان و فراریان تهیه شده توسط دولت را با لیست مشتریان خود مقابله کنند و در صورت مشاهده اسامی مشابه، آن را به دولت اعلام کنند.

اما کمیته تحقیق و تفحص سنا مواردی را ذکر می‌کند که حساب‌رسان اطلاعات درخواستی دولت را تهیه نمی‌کنند و این بدان علت است که در صورت ارایه آن اطلاعات، تضاد منافع بین حساب‌رسان و بانک حسابرسی‌شده پیش می‌آید. به‌عنوان مثال، در یک مورد، یک شرکت حسابرسی، صورت‌های مالی یک بانک فراساحلی را که به نظر می‌رسید دارای علایم ورشکستگی پنهان و معاملات سوال‌برانگیز است، تأیید کرده بود.

نقش حسابداران قسم خورد^(۵) (رسمی)

استانداردهای حسابداری و حسابرسی که شامل استانداردهای اخلاقی نیز می‌شود، برای کارایی صدور مجوز بانک و نظارت مؤثر بر بانک‌های خارجی توسط ناظران بخش بانکی ایالات متحده حیاتی هستند.

حسابداران رسمی نوعاً خدمات مختلفی از قبیل حسابرسی عملیات بانک‌ها و حسابرسی صورت‌های مالی شرکت‌ها را انجام می‌دهند و تصدیق می‌کنند که این

طبیعت پرسود
روابط بین بانک‌های
آمریکایی با
بانک‌های خارجی،
ناشی از حق الزحمه
فزاینده خدمات و
سپرده‌ها، انگیزه‌ای
برای بانک‌های
آمریکایی شده تا به
اینگونه روابط خود
ادامه دهند و تا حدی
در اعمال مقررات
ضد پولشویی و
اقدامات بازدارنده
اهمال کنند.

تعریف کند. این کار به منظور حفاظت از قابلیت اعتماد و درستی صورت‌های مالی شرکت‌های مالی شرکت‌های سهامی عام و در نتیجه، کسب اعتماد سرمایه‌گذاران نسبت به صورت‌های مالی شرکت‌ها و بازارهای اوراق بهادار می‌باشد. حوزه اختیارات کمیسیون بورس و اوراق بهادار، تنها شرکت‌های سهامی عام را در برمی‌گیرد که توسط قوانین اوراق بهادار فدرال ملزم به تهیه صورت‌های مالی حسابرسی شده توسط حسابرسان مستقل شده‌اند. در حال حاضر، بیش از ۱۶۵۰۰ شرکت در آمریکا به‌طور سالانه این صورت‌های مالی را تهیه و ارائه می‌کنند.

قانون سارینز آکسلی

این قانون در جولای سال ۲۰۰۲ به تصویب رسید. این قانون برای محافظت از سرمایه‌گذاران از طریق افزایش صحت و قابلیت اعتماد نسبت به افشاهای صورت‌گرفته شرکت‌های سهامی عام که تابع قوانین اوراق بهادار می‌باشند، وضع شده است.

فصل اول این قانون، وظایف هیأت نظارت عمومی را بدین شرح بیان کرده است: به منظور نظارت بر حسابرسی شرکت‌های سهامی عام که تحت قوانین اوراق بهادار اداره می‌شوند و به منظور حفاظت از منافع سهامداران و مالاً منافع عمومی در جهت تهیه گزارش‌های مربوط و صحیح حسابرسی مستقل برای شرکت‌هایی که به سرمایه‌گذاران عمومی فروخته یا واگذار شده‌اند. این قانون در مورد شرکت‌های حسابداری بین‌المللی که شرکت‌های آمریکایی را حسابرسی می‌کنند نیز جاری می‌باشد.

فصل دوم قانون تحت‌عنوان استقلال حسابرس به بیان موارد زیر پرداخته است:

الف) تجدیدنظر در مقررات کمیسیون بورس و اوراق بهادار جهت افزایش استقلال حسابرسان.

ب) قوانین اضافی افشای اطلاعات برای سرمایه‌گذاران.

پ) خدماتی که توسط حسابداران مستقل به انتشاردهندگان صورت‌های مالی ارائه می‌شود.

مقررات جدید جنبه‌های کلیدی استقلال حسابرس را به شرح زیر درمناظر دارند: شرکت‌های حسابداری رسمی از ارائه خدمات غیرحسابرسی به یک مشتری خاص که ممکن است باعث نقض سه اصل از اصول اساسی استقلال حسابرس براساس مقررات کمیسیون بورس و اوراق بهادار می‌شود، منع شده‌اند. این سه اصل عبارتند از:

- حسابرس نمی‌تواند از مدیران شرکت باشد.
- حسابرس نمی‌تواند کار خود را حسابرسی کند.
- حسابرس نمی‌تواند از مشتری خود جانب‌داری کند.

حق‌الزحمه‌ای که به حسابرسان از طرف شرکت‌ها پرداخت می‌شود، به چهار بخش تقسیم می‌شود: حق‌الزحمه حسابرسی، حق‌الزحمه سایر خدمات مرتبط با حسابرسی، حق‌الزحمه مالیاتی، سایر حق‌الزحمه‌ها که باید

استاندارد ۶۱ لزوم ارتباط حسابرس با کمیته حسابرسی موکلان شرکت را بیان می‌کند. همه شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس (مانند بورس نیویورک، آمریکا، نزدک و...) ملزم به داشتن کمیته‌های حسابرسی شده‌اند. به‌خاطر اعتراضات اخیر نسبت به کشف تقلبات مالی که دامنگیر شرکت‌هایی همچون انرون، تایکو و ورلدکام شد و همچنین فشار از طرف کمیسیون بورس و اوراق بهادار (SEC) در جهت اعتمادسازی بیشتر برای سرمایه‌گذاران، انجمن حسابداران رسمی آمریکا (AICPA) یک برنامه ضدتقلب را تهیه کرده و به‌عنوان اولین قدم، این برنامه استاندارد ۹۹ را به تصویب رسانده است. این استاندارد از ۱۵ دسامبر ۲۰۰۲ برای حسابرسی صورت‌های مالی قابل‌اجرا است. این استاندارد همانند استاندارد ۸۲ است، اما شامل یکسری مراحل اضافی برای شناسایی و جلوگیری از تقلب است.

یکی دیگر از اقدامات اولیه ضدتقلب انجمن حسابداران رسمی آمریکا، تأسیس مؤسسه مطالعات مربوط به تقلب می‌باشد. این مؤسسه به بررسی ریشه‌های تقلب، کنترل‌های ضدتقلب شرکت‌های سهامی عام و آموزش مقابله با تقلب به شرکت‌های پذیرفته‌شده می‌پردازد.

هیأت استانداردهای حسابداری مالی (FASB) که یک هیأت مستقل است و به صورت رسمی استانداردهای عمومی پذیرفته‌شده حسابداری در آمریکا را وضع می‌کند، نیاز به افزایش اعتماد سرمایه‌گذاران در آمریکا و در سطح بین‌المللی برای وضع استانداردهای حسابداری جدید را احساس کرده است (بیانیه‌های استانداردهای حسابداری مالی - SFAS).

بیانیه ۱۴۱ حسابداری ادغام شرکت‌ها است. بیانیه ۱۴۲ در مورد حسابداری سرقلمی و سایر دارایی‌های نامشهود است. بیانیه ۱۴۸ حسابداری خسارت سهام است که نحوه گزارش ارزش دارایی‌ها و بدهی‌ها را مشخص می‌کند.

انجمن حسابداران رسمی آمریکا و کمیسیون بورس و اوراق بهادار، رهنمودهای اجرایی لازم را برای شرکت‌های حسابداری رسمی که عهده‌دار حسابرسی صورت‌های مالی شرکت‌ها هستند، تهیه نموده‌اند.

رهنمود ۱۰۱ انجمن حسابداران رسمی آمریکا بیان می‌کند که اعضای این انجمن باید در اجرای خدمات حرفه‌ای مستقل باشند.

رهنمود ۱۰۲ بیان می‌کند که اعضای انجمن حسابداران رسمی آمریکا باید در ارائه هر نوع خدمات حرفه‌ای، بی‌طرفی و صداقت را رعایت کنند، صاحب منافع نباشند، واقعیت‌ها را به‌طور آگاهانه و آروانه جلوه ندهند و نظر خود را به دیگران تحمیل نکنند.

همانگونه که قانون بورس و اوراق بهادار سال ۱۹۳۴ مقرر کرده است، اولین وظیفه کمیسیون بورس و اوراق بهادار محافظت از سرمایه‌گذاران و تأمین صداقت بازارهای اوراق بهادار می‌باشد. قانون این اختیار را به کمیسیون بورس و اوراق بهادار داده است تا استقلال حسابرسان را

**مطابق مفاد قانون
ساربنز آکسلی،
افراد یک تیم
حسابرسی مجاز
نیستند که بیش از
پنج سال متوالی، به
یک مشتری واحد
خدمات حسابرسی
ارایه کنند.**

یکی از اهداف قوانین اخیر، مبارزه با عملیات تروریستی مانند حمله به برج های دوقلوی مرکز تجارت جهانی در امریکاست.

اتحادیه اروپا، به ویلیام دونالدسون، رییس کمیسیون بورس و اوراق بهادار، هشدار داد که چنانچه حسابرسان اروپایی از قانون ساربنز آکسلی مستثنا نشوند، اتحادیه اروپا ممکن است کنترل های شدیدتری را بر شرکت های آمریکایی فعال در اروپا اعمال کند و آنها را ملزم کند تا توسط اتحادیه اروپا به ثبت برسند. دلیل اتحادیه اروپا نیز آن است که مقررات قانونی ساربنز آکسلی در مورد شرکت های خارجی غیرضروری می باشد، زیرا شرکت های خارجی قبل از این که از استانداردهای حسابداری خارجی مانند قانون ساربنز آکسلی تبعیت کنند، تحت نظارت قانون ملی خود می باشند. هدف اصلی از تحمیل یکطرفه قانون ساربنز آکسلی، همانا حفاظت از سرمایه گذاران از طریق بهبود صحت و قابلیت اعتماد افشای شرکت ها تحت قوانین اوراق بهادار و دیگر اهدافی است که نهایتاً اعتماد سرمایه گذاران را به سیستم اعاده می کند.

سهامداران آمریکایی خود نیز باید چنین حمایت هایی را از سرمایه هایشان داشته باشند - حال چه سهامدار شرکت های خارجی باشند و چه سهامدار یک شرکت سهامی به ثبت رسیده در داخل آمریکا و پذیرفته شده در بورس های آمریکا.

استفاده کنندگان از صورت های مالی شامل سرمایه گذاران و اعتباردهندگان، باید توسط شخص ثالث صلاحیت دار مستقلی (حسابرس) مطمئن شوند که استانداردهای تعیین شده به طور یکسان در تهیه صورت های مالی به کار گرفته شده اند و افشاهای صورت گرفته برای تصمیم گیری آگاهانه آنها کافی خواهد بود. ضمناً مستثنا کردن شرکت های حسابداری خارجی از قانون ساربنز آکسلی، باعث تضعیف کارایی این قانون و

از طریق گزارش های دوره ای برای سرمایه گذاران افشا شود تا به نحو بهتری قادر به ارزیابی استقلال حسابرس باشند. افراد یک تیم حسابرسی مجاز نیستند که بیش از پنج سال متوالی به یک مشتری واحد خدمات حسابرسی ارایه کنند. این یک الزام قانونی است که در قانون ساربنز آکسلی ذکر شده است. همچنین موسسات خیریه از دریافت پاداش های انگیزشی در فروش محصولات یا خدمات خود منع شده اند.

می توان گفت که قانون ساربنز آکسلی اصلاحات فراگیری را در بازارهای اوراق بهادار آمریکا از زمان وضع قانون اوراق بهادار ۱۹۳۳ و قانون بورس و اوراق بهادار ۱۹۳۴ انجام داده است.

ایجاد هیأت نظارت حسابداری شرکت های سهامی عام^(۶) که توسط قانون ساربنز آکسلی وضع شده، اثر بین المللی مهمی خواهد داشت. این هیأت مسوول قانونگذاری و نظارت بر شرکت های سهامی عام آمریکا خواهد بود. با تصمیم این هیأت مبنی بر به عهده گرفتن مسوولیت وضع قوانین حسابرسی شرکت های سهامی عام در آوریل ۲۰۰۳، به تسلط و نفوذ مطلقه صدساله حرفه حسابداری پایان داده شد.

به جای هیأت استانداردهای حسابرسی انجمن حسابداران رسمی آمریکا (AICPA) که استانداردهای حسابرسی را وضع می کند، هیأت نظارت حسابداری شرکت های سهامی عام (PCAOB) و گروه مشورتی آن که مرکب از متخصصان حسابداری و سرمایه گذاری است، قوانینی را وضع خواهند کرد که نه تنها توسط شرکت های حسابداری رسمی داخلی باید رعایت شود، بلکه باید توسط شرکت های حسابداری رسمی خارجی که نقش مهمی را در حسابرسی شرکت های سهامی عام آمریکایی بازی می کنند، رعایت شوند.

بخش ۱۰۶ قانون ساربنز آکسلی، شرکت های حسابداری خارجی را که عهده دار حسابرسی شرکت های آمریکایی هستند، ملزم نموده که توسط آن هیأت به ثبت برسند. همچنین شرکت های حسابداری خارجی که خدمات حسابرسی به یک شرکت اصلی فعال در حسابرسی ارایه می دهند، طبق قانون باید توسط هیأت به ثبت برسند. بدون شک، شمول شرکت های حسابداری خارجی تحت قوانین جدید هیأت با توجه به این که بیش از ۱۳۰۰ شرکت خارجی در حال فعالیت در بازارهای سرمایه آمریکا هستند، پیامدهای مهمی خواهد داشت.

مشارکت حسابداران غیرآمریکایی در حسابرسی شرکت های سهامی عام آمریکایی، تابع استانداردهای حسابرسی آمریکا خواهد بود و قوانین استقلال حسابرس، ارایه خدمات مشاوره ای توسط حسابرسان شرکت های سهامی عام را منع خواهد کرد. بنابراین، دور از انتظار نیست که اتحادیه اروپا بسیار نگران شمول شرکت های حسابداری خارجی تحت مقررات جدید قانون ساربنز آکسلی باشد. به همین علت، فرتیس بولگنستین، رییس خدمات مالی

مسئولیت‌های نظارتی هیأت خواهد شد.

رفتار متفاوت با حسابرسان - بسته به مکان عملیاتی آنها - می‌تواند انگیزه‌هایی را برای شرکت‌های آمریکایی ایجاد کند تا فعالیت‌های خود را به شرکت‌های خارجی منتقل کنند. بر این اساس، شاید قانون ساربنز آکسلی مهمترین گام در راه ایجاد استانداردهای بین‌المللی باشد.

به‌هرحال، واکنش عمومی درخصوص لزوم ثبت شرکت‌های حسابرسی غیرآمریکایی، براساس اظهارنظرهای منتشره، حاکی از آنست که تشدید الزامات قانونی، بیش از آن که باعث کنترل و نظارت بر حسابرسان درخصوص افشای اطلاعات شود، ممکن است اعتماد خارجی به قوانین را نقض کند. همچنین فشارهای فزاینده درخصوص تهیه و جمع‌آوری اطلاعات می‌تواند مانع ثبت برخی از شرکت‌ها شود.

پس از بررسی اظهارنظرها و واکنش‌های عمومی، هیأت نظارت حسابداری شرکت‌های سهامی عام (PCAOB) سند منتشره شماره ۲۰۰۳-۰۰۷ مورخ ششم می ۲۰۰۳ را که در سیستم به‌ثبت‌رسیدن شرکت‌های حسابداری رسمی به شرح زیر تصریح شده، تصویب نمود: «کلیه شرکت‌های حسابداری رسمی آمریکایی که خواهان تهیه یا انتشار گزارش‌های حسابرسی سهامی عام آمریکایی می‌باشند، باید توسط هیأت نظارت حسابداری شرکت‌های سهامی عام به ثبت برسند. همچنین در صورتی که آن شرکت‌ها دارای نقشی اساسی در تهیه یا انتشار اینگونه گزارش‌ها باشند، باید به ثبت برسند. این قانون از ۲۲ اکتبر ۲۰۰۳ برای همه شرکت‌ها اعمال خواهد شد و شرکت‌های حسابداری رسمی غیرآمریکایی که خواهان تهیه یا انتشار گزارش‌های حسابرسی شرکت‌های سهامی عام آمریکایی می‌باشند، یا خواهان ایفای نقش اساسی در تهیه یا انتشار اینگونه گزارش‌ها می‌باشند، باید حداکثر تا ۱۹ آوریل ۲۰۰۴ به ثبت برسند.»

قوانین ثبتی هیأت نظارت حسابداری شرکت‌های سهام عام (PCAOB) بعد از تصویب کمیسیون بورس اوراق بهادار (SEC) نافذ خواهند بود. بنابراین، در صورتی که یک شرکت حسابداری رسمی فعال در خارج از ایالات متحده، خواهان فعالیت در آمریکا باشد، باید به‌ثبت برسد. همچنین به شرکت‌های غیرآمریکایی یک دوره تنفس ۱۸۰ روزه برای انجام مراحل ثبت داده شده است.

کمیسیون بورس و اوراق بهادار هنوز هم باید مقررات ثبتی هیأت را تصویب کند، اما این مطلب بعد از آن خواهد بود که توانایی هیأت در اجرای وظایف و اعمال الزامات قانونی مربوطه احراز شود. هیأت انتظار دارد که کارمزدهای ثبت شرکت‌ها، کفاف مسوولیت‌های نظارتی آن را بکند. شایان ذکر است که پاسخ حرفه حسابداری به قانون ساربنز آکسلی هنوز ارزیابی نشده است. تطبیق با مقررات جدید ممکن است به‌قدری سنگین باشد که بعضی از شاغلان تصمیم به ترک این حرفه بگیرند و آنهایی هم که به‌ارایه خدمات حسابرسی ادامه می‌دهند، ممکن است مجبور

باشند که حق‌الزحمه‌های حسابرسی را افزایش دهند تا بتوانند حق‌الزحمه‌های از دست‌رفته را که قبلاً از طریق ارایه خدمات مشاوره‌ای به‌دست می‌آوردند و درحال حاضر به‌خاطر قوانین جدید در خصوص استقلال، از ارایه آنها منع شده‌اند، همچنین پوشش هزینه‌های فزاینده بیمه و زمان کافی برای انجام کار حسابرسی را که جهت کاهش ریسک حسابرسی تا یک سطح قابل‌قبول موردنیاز است، بازیافت کنند. شرکت‌های سهامی عام باید ببینند که تا چه حد قادر به تحمل هزینه‌های اضافی برای جلوگیری و کشف تقلبات هستند.

قانون ساربنز آکسلی و مقررات آن، هدف و ماهیت حسابرسی را اینگونه بیان می‌کند: هدف از حسابرسی، وجود شخص ثالث صلاحیت‌دار و مستقل است تا اظهارنظر منصفانه‌ای درباره صورت‌های مالی شرکت که توسط هیأت‌مدیره تهیه شده و مسوولیت آنها نیز با هیأت‌مدیره می‌باشد، به‌عمل آورد. با توجه به این اظهارنظر منصفانه است که استفاده‌کنندگان از صورت‌های مالی (سهامداران و وام‌دهندگان) قادر خواهند بود با تکیه بر صورت‌های مالی، تصمیمات آگاهانه‌ای را اتخاذ نمایند.

استقلال درحقیقت، یک حالت ذهنی بی‌طرفی و بدون تعصب می‌باشد. استقلال درعمل، بستگی به این دارد که سرمایه‌گذار منطقی با آگاهی از واقعیت‌ها و شرایط مربوطه، بتواند به این نتیجه برسد که حسابرس قادر به انجام یک قضاوت منصفانه و بی‌طرفانه است. بر این اساس، استقلال حسابرس بستگی به این دارد که حسابرسان، هم وضعیت ذهنی مناسبی داشته باشند و هم درعمل مورد آزمون قرار گیرند.

اما موج تبلیغات منفی که در دهه گذشته حسابرسان را مورد هدف قرار داده بود، این امر را پررنگ‌تر کرده است که حسابرسان می‌توانند نقش مهمی در نهم‌سازی، منحرف کردن یا تطهیر جریان‌های غیرنقدی داشته باشند. واکنش‌های قانونی اخیر هم مشکل را به‌خوبی شناسایی کرده‌اند و منشاء انجام اقدامات بازدارنده شده‌اند. همچنین بازتاب‌هایی در سایر حوزه‌های خدمات مالی داشته‌اند. گفتنی است که هدف از وضع قوانین اخیر، نظارت بر محیط مالی جهت پیشگیری از انتقال پول‌های کثیف و افزایش اعتماد به مشتریان درستکار می‌باشد.

زیرنویس‌ها

- 1) Shell Bank.
- 2) Off-shore Bank.
- 3) Financial Action Task Force - FATF.
- 4) Providing Appropriate Tools Required to Intercept and Obstruct Terrorism Act - PATRIOT.
- 5) Certified Public Accountant.
- 6) Public Company Accounting Oversight Board - PCAOB.

از نظر بین‌المللی، سیاست‌ها و رویه‌های حسابداری هنوز استاندارد نشده و ناکافی می‌باشند و از کشوری به کشور دیگر متفاوتند. این ناهماهنگی‌ها باعث تحمیل ریسک زیادی در عدم کشف پولشویی توسط بانک‌ها و ناظرانی می‌شود که بر این حسابرسی‌ها تکیه می‌کنند.